

28.4.2020

Lagen om offentlig upphandling och koncession, EU-bestämmelser om statligt stöd och finansiering av Business Finland.

Innehåll

1 Anvisningens tillämpningsområde	1
2 Upphandlingslagen i projekt som finansieras av Business Finland	1
3 Beräkning av upphandlingens värde	2
4 Val av upphandlingsförfarande	2
5 Direktupphandling	3
6 Konkurrensutsättningens faser	4
7 Annonsering om upphandling	4
8 Upphandlingsbeslut	4
9 Slutande av upphandlingsavtal	4
10 Undantag från tillämpning av upphandlingslagen	5
11 Mer information om offentlig upphandling	5

1 Anvisningens tillämpningsområde

Anvisningen är avsedd att hjälpa mottagare av finansiering från Business Finland att följa upphandlingslagen, men den berättar dock inte i detalj hur själva konkurrensutsättningen ska göras. I denna anvisning har konsekvenserna av EU:s regler för statligt stöd tagit i beaktande.

På arbets- och näringsministeriets och kommunförbundets webbplats www.hankinnat.fi finns anvisningar för upphandling.

När upphandlaren för sin upphandling får **över 50 procent offentligt stöd** som ingår i Business Finlands finansiering eller annat offentligt stöd, blir denne en **upphandlingsenhet** och ska då vid upphandling iaktta lagen om offentlig upphandling och koncession (1397/2016), dvs. [upphandlingslagen](#).

Tillämpningsområde för upphandlingslagen är upphandling av **varor, tjänster och byggtreprenader samt avtal om användarrättigheter**. – Observera att arbetsavtal inte är externa upphandlingar, och upphandlingslagen gäller alltså inte anställning av arbetstagare för ett löneförhållande.

I fråga om Business Finlands finansiering utgör bidraget alltid ett offentligt stöd, men i fråga om lånefinansiering utgörs bidraget endast av det räntestöd som anges i finansieringsbeslutet.

Upphandlingsenheterna, exempelvis kommuner, universitet, statliga myndigheter och offentligt rättsliga inrättningar, ska alltid efterfölja upphandlingslagen oberoende av hur stor finansieringsandelen av Business Finland eller någon annan offentlig finansiär är.

2 Upphandlingslagen i projekt som finansieras av Business Finland

Syftet med reglering av offentlig upphandling är effektiv användning av offentliga medel, utnyttjande av marknadskonkurrensen, förverkligande av likvärdig och icke-diskriminerande behandling av anbudssökande och anbudsgivare, öppenhet och proportionalitet.

Upphandlingen ska konkurrensutsättas i enlighet med upphandlingslagen när upphandlingens totala värde exklusive mervärdesskatt uppgår till 60 000 euro eller mer. I princip ska **alla upphandlingar som överstiger 60 000 euro konkurrensutsättas i enlighet med upphandlingslagen**.

Upphandlingslagen innehåller bestämmelser om de principer och förfaranden som ska tillämpas vid upphandling. Upphandlingslagen innehåller inte bestämmelser om vad som ska upphandlas och på vilka villkor. Det är alltid köparen som ensam bestämmer om tjänsten eller varan som ska upphandlas – om upphandlingens innehåll, kvalitet och villkoren för upphandlingen.

För att anskaffningen och/eller den egna organisationens beaktande av upphandlingsanvisningarna ska kunna verifieras, ska **upphandlingens olika faser dokumenteras** på det sätt som anges i upphandlingslagen, de egna anvisningarna och denna anvisning.

28.4.2020

3 Beräkning av upphandlingens värde

För att det ska vara möjligt att välja rätt upphandlingskategori innan upphandlingsprocessen inleds (liten upphandling, nationell upphandling eller EU-upphandling) och förfara i enlighet med bestämmelserna, är det nödvändigt att beräkna upphandlingens uppskattade värde. Värdet ska beräknas utifrån bästa tillgängliga information vid tidpunkten.

Det uppskattade värdet för en enskild upphandling är avtalets uppskattade totalvärde exklusive mervärdesskatt eller totala ersättning inklusive options- och förlängningsvillkor. Det totala värdet på upphandlingen inkluderar därför alla kostnader som tjänsteleverantören har betalat och som betalas av köparen (inklusive till exempel resekostnader).

Det uppskattade värdet för ett avtal som gäller tills vidare eller ett tidsbestämt avtal som är i kraft över 48 månader, är avtalets uppskattade månadsvärde exklusive mervärdesskatt multiplicerat med 48.

I 31 § i upphandlingslagen finns ett uttryckligt förbud mot att dela upp upphandlingen i olika poster eller minska dess värde med exceptionella metoder i syfte att undvika tillämpning av bestämmelserna i upphandlingslagen.

Det är dock möjligt att dela upp upphandlingen i delar. Uppdelningen av upphandlingen ska grundas på verkliga ekonomiska eller tekniska omständigheter som upphandlingsenheterna ska kunna bevisa vid behov.

Tjänsterna och/eller varorna som köps till ett projekt betraktas i princip som en upphandling (naturlig upphandlingshelhet). **Om det inte är fråga om en och samma upphandlingshelhet, ska mottagaren av finansieringen motivera detta separat i upphandlingsbeslutet eller motsvarande dokument innan upphandlingen utförs, skilt för respektive upphandling.**

Om mottagaren av finansieringen har behov av att göra återkommande upphandlingar, i små partier och ett stort antal, ska ramavtal tillämpas (konkurrensutsatta ramavtalet.)

4 Val av upphandlingsförfarande

Vid upphandling av varor eller tjänster tillämpas följande tröskelvärden	
Värde av upphandling	Förfarande
Under 60 000 € (moms 0 %)	Detta är en upphandling som understiger tröskelvärdet. Genomförande enligt stödmottagarens bedömning (obs. dokumentation)
60 000 €–213 999 € (moms 0%)	Upphandlingen ska konkurrensutsättas nationellt via Hilma-systemet.
214 000 € eller mer (moms 0 %)	Vid överskridande av EU-tröskelvärdet ska upphandlingen konkurrensutsättas via Hilma-systemet

4.1 Upphandling som understiger tröskelvärdet (under 60 000 € (moms 0 %))

Business Finland förutsätter att mottagaren av finansiering följer riktlinjer och förfaringsätt i sin egen organisation vid upphandling. Stödmottagaren ska dock dokumentera upphandlingsprocessen. I praktiken innebär detta att dokument angående beställningen ska arkiveras. Som dokument räcker allmänna dokument om affären, t.ex. orderbekräftelse, leveransvillkor, faktura för leverans.

Dokumentering när upphandlingen understiger 60 000 € (moms 0%)

- Dokumenteringen ska sparas tills slutrapporten om projektet har godkänts (Anbudsförfrågan i sin helhet inklusive e-post, verifierat osv. som skickats till leverantören; Anbud; Orderbekräftelse; Upphandlingskontrakt)
- Motiveringspromemoria. I situationer där värdet av upphandling genom finansiering överstiger 60 000 € (moms 0 %), men upphandlingen anses bestå av flera helheter som var och en understiger det nationella gränsvärdet.

Tips för konkurrensutsättning av små upphandlingar finns [här](#).

28.4.2020

4.2 Nationella upphandlingar

Tröskelvärdet för nationella upphandlingar är 60 000 euro, och för upphandlingar som överstiger tröskelvärdet ska en Hilma-anmälan göras. För nationell upphandling finns inga förfaranden stadgade i upphandlingslagen, men upphandlingen ska göras så att den garanterar att deltagarna i upphandlingsförfarandet och övriga leverantörer behandlas jämlikt och icke-diskriminerande. Dessutom ska verksamheten vara öppen och proportionalitetskraven ska beaktas.

4.3 Upphandlingar som överstiger EU-tröskelvärdet

EU-tröskelvärdet är 135 000 euro för centralförvaltningens myndigheter och 209 000 euro för övriga upphandlingsenheter. Upphandlingar som överstiger EU-tröskelvärdet kan göras som öppna, selektiva, förhandlade eller konkurrensutsatta förhandlingsförfaranden, med hjälp av innovationspartnerskap, direktupphandling, ramavtal, elektroniskt auktionsförfarande, dynamiskt upphandlingssystem, elektronisk förteckning eller projekttävling.

5 Direktupphandling

Huvudregeln vid offentlig upphandling är att alla upphandlingar ska konkurrensutsättas. **Tillämpande av direktupphandling utgör ett undantag** från denna huvudregel. Orsaken till att direktupphandling tillämpas **ska alltid bestämmas i förväg i upphandlingsbeslutet** och grunden för direktupphandling måste vara en av de grunder för direktupphandling som nämns i upphandlingslagen (40 § i upphandlingslagen). Direktupphandling är möjlig även vid tilläggsbeställning (41 § i upphandlingslagen), förutsatt att tilläggsbeställningen grundar sig på det tidigare upphandlade avtalet. **OBS! Direktupphandling gjort och / eller motiverad felaktigt är en grund för återkrav av finansiering.**

Vid direktupphandling förhandlar den upphandlande enheten med de utvalda leverantörerna om upphandlingsvillkoren utan att i förväg publicera upphandlingsannonser.

Upphandlingsenheten kan välja direktupphandling, om:

- 1) det vid öppet eller selektivt förfarande inte har kommit in några ansökningar eller anbud eller inte har kommit in några lämpliga ansökningar eller anbud; en ytterligare förutsättning är att de ursprungliga villkoren i anbudsförfrågan inte ändras i väsentlig grad;
- 2) tekniska eller upphovsrättsliga skäl gör att endast en viss leverantör kan genomföra upphandlingen; en ytterligare förutsättning är att det saknas alternativa eller ersättande lösningar och att bristen på konkurrens inte heller beror på konstlad insnävning av villkoren;
- 3) upphandlingen avser ett unikt konstverk eller skapande eller anskaffande av en konstnärlig framställning;
- 4) det är absolut nödvändigt att sluta kontraktet och det är omöjligt att iaktta de föreskrivna tidsfristerna på grund av synnerlig brådskande av skäl som inte beror på den upphandlande enheten och som inte kunnat förutses;
- 5) den vara som skall upphandlas enbart tillverkas för forskning, experiment, produktutveckling eller vetenskapliga ändamål och om det inte är fråga om massproduktion i syfte att säkerställa att det är ekonomiskt lönsamt att tillverka varan eller i syfte att täcka forsknings- och utvecklingskostnader;
- 6) upphandlingen gäller varor som noterats på råvarumarknaden och förvärvas därifrån;
- 7) varorna inköps särskilt förmånligt, antingen hos en leverantör som lägger ner sin affärsverksamhet eller hos en boförvaltare eller en utredare vid insolvensförfarande, ackord eller motsvarande förfarande;
- 8) det är fråga om tjänstepphandling som görs utifrån en projekttävling och som enligt tävlingsreglerna skall göras med den som vinner tävlingen, eller om vinnarna är flera, med någon av dem; i så fall skall alla vinnare kallas att delta i förhandlingarna;

Vid direktupphandling är det inte möjligt att åberopa till exempel kostnaderna för konkurrensutsättning eller att direktupphandlingen har gjorts med hänvisning till att det finns endast en möjlig leverantör, säkerställande av kontinuitet och långvarigt samarbete, förmånliga priser i förhållande till nivån inom branschen eller en tidigare anbudsgivares goda förhållande mellan pris och kvalitet, även om detta skulle stämma. Det är skäl att förbereda sig på behovet av tilläggsbeställningar genom att beakta köpoptionerna redan i upphandlingsannonser.

OBS! Rättspraxis om huruvida grunden för direktupphandlingen är lagenlig har varit ytterst strikt. I allmänhet åberopas att direktupphandlingen har gjorts med motiveringen att det endast finns en leverantör som kan genomföra ifrågasvarande upphandling. Denna motivering är möjligt endast om direktupphandlingen av en bestämd leverantör genomförs på grund av tekniska eller konstnärliga skäl eller av skäl som anknyter till

28.4.2020

upphovsrätten. Närmare definitioner av när det kan vara fråga om sådana tekniska eller konstnärliga skäl eller skäl som anknyter till upphovsrätten fastställs närmare i 40 § 2 mom. 2 punkten i regeringens proposition till upphandlingslag (108/2016) (s. 134-135).

6 Konkurrensutsättningens faser

Den som ansöker om stöd ska beakta en eventuell konkurrensutsättningsskyldighet även när upphandlingen av tjänsten inleds innan Business Finland har fattat ett beslut om beviljande av stöd.

Inköp inom offentlig upphandling sker alltid i enlighet med upphandlingsprocessen för offentlig upphandling. De viktigaste faserna den är:

- kartläggning av upphandlingsbehov och planering av upphandlingen
- val av upphandlingsförfarande (endast upphandlingar som överstiger EU-tröskelvärdet)
- uppgörande av anbudsfrågan
- **uppgörande av upphandlingsannons till HILMA**
- skickande av eventuella anbudsfrågningar till potentiella anbudsgivare/anbudssökande
- mottagande av anbud
- öppnande av anbud
- behandling av anbud
  1. bedömning av anbudsgivarnas lämplighet
  2. kontroll av att anbudet motsvarar anbudsfrågan
  3. jämförelse av anbudet
- uppgörande av upphandlingsbeslutet
- meddelande av upphandlingsbeslutet till anbudsgivarna, inklusive anvisning om sökande av ändring
- slutande av upphandlingsavtal

I alla skeden av upphandlingsprocessen är det nödvändigt att beakta **likvärdig och icke-diskriminerande behandling av anbudsgivarna**.

7 Annonsering om upphandling

Alla upphandlingar som överstiger det nationella tröskelvärdet om 60 000 euro, med undantag av direktupphandlingar, ska annonseras i informationskanalen HILMA på adressen www.hankintailmoitukset.fi.

HILMA är en avgiftsfri elektronisk informationskanal i vilken köparna annonserar om sina offentliga upphandlingar. Efter att en HILMA-annons **har publicerats** kan de upphandlande enheterna även begära anbud direkt av företag som de vill ha. Råd gällande annonsering i HILMA ges av Edita Publishing Oy/Offentlig upphandling (tfn 020 450 2283, e-post: julkiset.hankinnat@edita.fi).

8 Upphandlingsbeslut

I enlighet med 73 § i upphandlingslagen ska den upphandlande enheten fatta ett skriftligt beslut om anbuds-förfarandets utgång. Beslutet ska fattas innan upphandlingen genomförs.

Upphandlingsbeslutet, besvär-anvisning och rättelseanvisning för marknadsdomstolen ska skriftligen delges alla som deltog i anbuds-förfarandet.

Om upphandlingen har gjorts som direktupphandling ska ett motiverat beslut även göras om direktupphandlingen.

9 Slutande av upphandlingsavtal

Ett **skriftligt avtal** ska slutas om upphandlingen. Upphandlingsavtal ska alltid slutas i enlighet med anbudet som godkänts i anbuds-förfarandet. Köparen ska köpa en sådan vara eller tjänst som förutsätts i anbuds-förfarandet.

En sådan till projektet hänförd utgift som baserar sig på en beställning som gjorts före inledningen av projektperioden kan dock godkännas endast om en möjlighet till annullering av beställningen har kopplats till starten av projektet.

28.4.2020

10 Undantag från tillämpning av upphandlingslagen

I 9 § i upphandlingslagen finns en uttömmande förteckning över de tjänsteupphandlingar på vilka upphandlingslagen inte tillämpas. Upphandlingslagen ska iakttas vid upphandling av sådan forsknings- och utvecklingsverksamhet, där nyttan som erhålls från verksamheten endast kommer den upphandlande enheten och dess enheter tillgodo och den upphandlande enheten bekostar tjänsten i sin helhet (9 § 1 mom. 13 punkten). Enligt bestämmelserna för Business Finlands finansiering kan Business Finland inte finansiera verksamhet där resultaten inom ramen för en upphandling av en forsknings- eller utvecklingstjänst endast kan nyttjas fritt, utan resultaten av en upphandling av rättigheter ska tillkomma endast den som beviljats Business Finlands finansiering och/eller dennes avtalspartner.

Även om det enligt 9 § 1 mom. 13 punkten i upphandlingslagen är möjligt att tillämpa undantag även i fall där upphandlingens resultat kan utnyttjas på bred front, kan man vid anskaffning genom upphandlingar som finansierats av Business Finland i princip inte återropa detta. Business Finland granskar alltid genomförda upphandlingar även på basis av bestämmelserna om statligt stöd. Således omfattar undantaget i Business Finlands finansiering främst sådan upphandling av forskningssamarbete där den som erhåller finansiering från Business Finland samt dennes avtalspart, dvs. den som genomför upphandlingen, medverkar. Kännetecknen på ett sådant arrangemang är att parterna:

- medverkar i finansieringen av forsknings- och utvecklingsprojektets anskaffning,
- delar risken för att ifrågavarande projekt ska lyckas,
- medverkar till bestämningen av innehållet i upphandlingen av forsknings- och utvecklingsprojektet och
- får tillgång till upphandlingens resultat och kan utnyttja dem i ett förhållande som motsvarar deras arbetsmängd, intressen och insatser.

En fiktiv delning av forsknings- och utvecklingsverksamhetens resultat eller endast symboliskt medverkande i ersättningen till tjänsteleverantören berättigar dock inte till tillämpning av ifrågavarande undantag. Observera även att upphandlingsenheternas normala varu- och tjänsteupphandlingar, såsom upphandling av expert-, utvecklings- och konsultationstjänster skulle omfattas av lagens konkurrensutsättningsbestämmelser. Om det handlar om undersökning av underentreprenadtyp, dvs. redan existerande tjänster, till exempelvis laboratorie-, mättnings- och testningstjänster samt sedvanliga konsultationstjänster, som kan köpas från flera olika leverantörer, ska anskaffningen konkurrensutsättas på normalt sätt.

OBS! Motiveringar till tillämpningen av undantaget i lagen om offentlig upphandling gällande anskaffning av forsknings- och utvecklingstjänster ska framgå antingen

- 1) i upphandlingsbeslutet som ska föregå en anskaffning, en motivering till varför lagen om offentlig upphandling inte ska tillämpas i detta fall eller
- 2) i ett avtal, som innehåller anskaffningen som ska göras och motiveringar till varför lagen om offentlig upphandling inte ska tillämpas.

11 Mer information om offentlig upphandling

Arbets- och näringsministeriets och Kommunförbundets Rådgivningsenhet för offentlig upphandling **betjänar de upphandlande enheterna** i frågor som gäller offentlig upphandling (växel (09) 7711 och e-post: hankinnat@kuntaliitto.fi).

Rådgivningsenheten för offentlig upphandling (www.hankinnat.fi) betjänar inte företag, men den ger dock råd till de företag som erhåller över 50 procent finansiering eller annat offentligt stöd för sin upphandling och är i detta fall upphandlande enheter.

När ett företag som erhåller finansiering av Business Finland kontaktar Rådgivningsenheten för offentlig upphandling (per telefon eller e-post) ska företaget **börja med att nämna**, att det **gäller ett företag som erhåller finansiering av Business Finland**. Genom detta säkerställs det att betjäning erhålls.